

صنايع تبديلی، ضایعات و صادرات:

فرصت‌هایی که از دست رفته، فرستهایی که پیش رو داریم

سازندگی می‌باید بهره‌گیری از تجارب گذشته باشد. این دو خاطره و خاطره صدها مورد مشابه که به ما ثابت کرد تا وسائل بهره‌برداری از امکاناتمان را فراهم نیاورد، بیم، قادر به کسب درآمد از آنها نیستیم، می‌باید باعث می‌شد عزم راسخی در ما پدید آید که به صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی، دامی و دریانی توجهی و پژوهی مبذول کنیم.

می‌باید از یاد نمی‌بردیم که صدور چند کامپیون سبب، یا کنستانته آن هم می‌تواند همچون صدور یک معموله نفت خام ارز عالیه باشد. با این تفاوت که نفت فروخته شده تجدید ناگذشته است، اما درخت نفت پیش از این اجازه می‌دادند وارد باش شوند، سپاهیها را بجذبند و به مصرف خوارک دام‌های خود برسانند. در همین ایام یک صادرکننده تازه کار که چند محموله کوچک میوه را به اروپا صادر کرده بود طرح ریخت تا بخشی از سپاهی‌های درجه یک این ساغات را در ازای پرداخت مبلغ کمی دست چین کنند، و به بهای نازلی که بسیار پائین تر از قیمت‌های رایج در بازارهای خارجی بود، و می‌توانست توان رقابت از رقبای دیگر را سلب نماید.

نگاهی به بازارهای جهانی
در گزارش که در همین شماره و همین بخش راجع به ضایعات مواد غذائی و محصولات کشاورزی چاپ شده، به محدودیت آب و خاک در کشورمان اشاره کرده‌ایم. اما این محدودیت چندان تبیست که

به تور افتاده را که می‌شد به دلار تبدیل کرده، به دریا می‌انداختند!

● تولید سبب درختی در همان زمان به چنان میزانی رسیده بود که در وصف نمی‌گنجد. قیمت این محصول چنان تنزل کرد که برای خیلی از باغداران امکان نداشت از محل فروش آن بتوانند حتی دستمزد کارگری را که می‌باید برای چیدن و جعبه کردن سبب به خدمت گیرند، تأمین کنند. بنابراین می‌گذاشتند سبب‌ها روى درخت بماند برسود و از بین بروند. در بعضی مناطق که دامداری رونق داشت، باغداران به چوبیان اجازه می‌دادند وارد باش شوند، سپاهیها را بجذبند و به مصرف خوارک دام‌های خود برسانند. در همین ایام یک صادرکننده تازه کار که چند محموله کوچک میوه را به اروپا صادر کرده بود طرح ریخت تا بخشی از سپاهی‌های درجه یک این ساغات را در ازای پرداخت مبلغ کمی دست چین کنند، و به بهای نازلی که بسیار پائین تر از قیمت‌های رایج در بازارهای خارجی بود، و می‌توانست توان رقابت از رقبای دیگر را سلب نماید.

این طرح هم اجرا نشد؛ زیرا مقررات دست و پاکیر گمرکی موجب شد یک محموله انار صادراتی صادرکننده مورد بحث که قرار بود بوسیله هوایپیما حمل گردد روزهای متواتی در فضای بزرگ دهانه هواپیما سازد به خریداران اروپائی بفروشد.

این مطلع بماند، فاید شود و از بین برسود و چنان زیان هنگفتی به وی برند که عطای صادرات میوه و تربه را به لقای آن بینخشد.

ده سالی از تاریخ وقوع این ماجراها گذشته است و دوران سازندگی را هشت سالی است آغاز کرده‌ایم. یکی از پژوهانهای ما برای تدوین برنامه‌های مرتبط با این اتفاقات می‌باشد.

این گزارش را با نقل دو ماجرا آغاز می‌کنیم:

در پنجاه و چهل کشور عراق علیه ایران، و در زمانی که کشور نیاز مبرم به منابع ارزی داشت، یعنی در سالهای ۶۶ و ۶۷ شرکت صید کش برنامه‌ای تدوین کرد که ماهی‌های حرام گوشت خلیج فارس را در محدوده فعالیت خود، به کشورهای خواهان این نوع ماهی‌ها بفروشد. ماهی‌های نظیر کوسه، ماهی رکب و ...

گوشت این ماهی‌ها در تعدادی از کشورهای اروپائی و نیز برخی از کشورهای شرق و جنوب شرقی آسیا، از جمله ژاپن، طرفداران پر و با قرص دارد و جزو غذاهای گران قیمتی است که در رستورانهای لوکس این کشورها عرضه می‌شود.

تا آن زمان در صیدهای صنعتی و سنتی لاشه این گروه از ماهی‌های به آب افکننده می‌شد. به ویژه صیادان محلی رحمت حمل این نوع ماهی را به ساحل متحمل نمی‌شدند، زیرا جز در برخی نقاط ساحلی، آن هم در مقیاسی ناچیز، حتی کارخانه‌ای که بتواند آنها را پودر کند و برای نصراف به عنوان مکمل غذائی دام و طیور آماده سازد، وجود نداشت.

سرانجام شرکت مزبور با یک شرکت از بخش خصوصی قراردادی برای بازاریابی و فروش این ماهیان منعقد کرد. آن شرکت بخش خصوصی توانست خریدار محترمی را در فرانسه بیاند که بسیار خواهان این نوع ماهی های بود. قیمت‌های پیشنهادی هم که مورد توافق قرار گرفت مطلوب بود.

اگر این برنامه به مرحله اجرا گذاشته می‌شد هم صیادان جنوب کشور به سر درآمد جدیدی دست می‌یافتند و هم متعهدهای ارزی جدیدی و لو در جهه جند میلیون دلار در سال، برای کشور ایجاد می‌شد. اما این قرارداد به سامان نرسید. عملت هم عدم وجود امکانات و تأسیسات لازم برای انجام، فرآوری (در حد ابتدائی، مثل زدن سر و دم ماهی)، بسته‌بندی و تکمیلنگی، سر دخانه‌دار برای انتقال به کشور مقصد بود. بدین لحاظ، پس از آن هم صیادان این ماهی‌های

شرکت یاسمن

(با مستمریت محدود)

شرکت حمل و نقل بین‌المللی

حمل کالاهای صادراتی و وارداتی با کانتینر از ایران به بنادر و شهرهای اروپائی، آسیانی، کانادا و بالعکس.
حمل کالاهای ترانزیت با کامیون به کشورهای آسیایی میانه و اروپا

تلفن: ۸۸۹۹۵۲۰ - ۸۹۸۳۵۰ فاکس: ۸۹۸۳۵۱

اقتصادی

اجازه نهداد ما به یکی از صادرکنندگان مطرح تعدادی از محصولات کشاورزی (مرکبات- سبب- صیفیجات و سبزیجات) و محصولات تبدیل شده کشاورزی، با غیر و دامی (رب، کنسرو، کمپوت، مرما...) تبدیل شویم.

برای آن که داشته شود در همان سالهای جنگ که ما با محدودیت شدید درآمد ارزی مواجه بودیم، و سببها و مرکبات و سایر محصولات کشاورزی پوسید چه موقعیت‌هایی را دست می‌دادیم فقط به بازار جهانی صادرات آب میوه در همان سالها نظری می‌انگیم:

صادرات آب میوه و سبزیجات جهانی که در سال ۱۹۸۵ معادل ۲/۶ میلیارد دلار بوده در سال ۱۹۸۸ به ۴ میلیارد دلار و در سال ۱۹۸۹ با مختصری کاهش به ۳/۹ میلیارد دلار رسید. سهم کشورهای در حال توسعه در صادرات این محصول طی سالهای ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۹ بین ۴۳٪ و ۴۸٪ بوده است. (۱)

در تمام این مدت بزرگی نه تنها بزرگترین صادرکننده آب میوه در میان کشورهای در حال توسعه بوده، بلکه با داشتن سهم ۲۳٪ بزرگترین صادرکننده این محصول در کل جهان شناخته شده است. بخش عمده صادرات برزیل را آب پرتقال غلیظ منجمد و

آب مرکبات دیگر تشکیل می‌داده و علاوه بر آن برزیل یکی از صادرکنندگان اصلی آب آناناس و دیگر آب میوه‌های گرسنگی نیز هست.

دو میهن صادرکننده بزرگ این محصول در میان کشورهای در حال توسعه آرژانتین بوده که در سال ۱۹۸۹ یا فروشی برابر ۱۰۷ میلیون دلار حدود ۷٪ کل بازار جهانی را به خود اختصاص داده. صادرات آرژانتین علاوه بر آب مرکبات از قبیل لیموترش، پرتقال و گریپ فروت، عمدتاً شامل آب میوه‌های منطقه معتدل مثل سبب و گلابی بوده است. سیمین صادرکننده بزرگ این کالا در بین کشورهای رو به توسعه مکریک بوده که در سال ۱۹۸۹ با فروشی برابر ۷۱ میلیون دلار ۱/۸٪ کل را به خود اختصاص داده است. صادرات مکریک عمدتاً آب پرتقال بوده ولی شامل آب آناناس و دیگر میوه‌های گرسنگی مثل آبیه نیز می‌شده است.

صادرکنندگان بزرگ دیگر در میان کشورهای در حال توسعه در سال ۱۹۸۹ عبارت بوده‌اند از تایلند (مبلغ فروش، ۴۸ میلیون دلار) مراکش ۴۷/۵ میلیون دلار، فیلیپین ۴۷ (۴ میلیون دلار) بیلر ۲۴ (۴ میلیون دلار)، پیشتر آب پرتقال و گریپ فروت)، شیلی (۱۷ میلیون

دلار، عمدتاً آب سبب و گلابی)، ترکیه (۱۳ میلیون دلار، پیشتر آب سبب و گلابی و پرتقال)، هند (۱۱ میلیون دلار) و کنیا (۱۰ میلیون دلار). جدول شماره یک صادرکنندگان عمدتاً آب میوه و سبزیجات را در سال ۱۹۸۹ و سهم آنها را از آین بازار نشان می‌دهد. ملاحظه می‌کنیم که ما در این بازار هیچ سهمی نداشته‌ایم.

تلخکامی تولیدکنندگان لیمو شیرین
انتظار می‌رفت در دوره سازاندگی توجه به صادرات محصولات کشاورزی از طریق فراهم آوردن وسایل درجه‌بندی، بسته‌بندی و حمل و نیز بازاریابی رونق گیرد. همچنین می‌باید ما اکنون در شرایطی قرار داشته باشیم که بتوانیم مازاد محصولات باعث خود را به صورت آب میوه و کمپوت با رعایت استانداردهای بین‌المللی روانه بازارهای مصرف کشورهای مختلف کنیم؛ اما حرکت در این مسیرها بقدرتی کند، و کوشش برای رفع کمبودها بقدرتی ناکافی بوده که می‌توان گفت ما در بسیاری موارde در همان جایگاهی ایستاده‌ایم که در سالهای قبل قرار داشتیم.
به عنوان مثال و وضع تولید لیمو شیرین طی سال

شرکت بروجن و درارتی بلک، پیام آور سرمایه‌گذاری مطمئن باشد و دری بیشتر

بلکس آموزنیاک

سردهخانه و توزل از خدمات

نی و مطالعات

بر ترین سامانه اسنافی

سال چهاری گفت: در آن زمان سندیکای صنایع کسر و ایران هشدار داد که با تخصیص اعتبار می‌توان این مقدار محصول را از کشاورزان خریداری و به رب گوجه‌فرنگی تبدیل کرد.

وی من گوید اگر سالی ۳ میلیارد تومان اعتبار از سوی نظام بانکی کشور به بیش از ۱۰۰ کارخانه تولیدکننده رب گوجه‌فرنگی اختصاص یابد می‌توانیم حداقل ۵۰ تن رب گوجه‌فرنگی صادر کنیم.

۳ میلیارد تومان در مقابل ارقام هنگفتی که شبکه بانکی در حال حاضر برای امور غیرضروری و نیز کارهای تجاری اعتبار می‌دهد رقم ناچیزی است. اما همین رقم ناچیز می‌تواند از ضایع شدن صدو یا دریست هوازن را در مقابل محصول گوجه‌فرنگی جلوگیری کند، و مبلغ قابل توجهی ارز نیز عاید اقتصاد کشور سازد. نکته مهم این است که زمان برگشت این اعتبارات هم کم است. یعنی بانکها می‌توانند ۶ تا حداقل ۸ ماه بعد، کل اعتبارات پرداختی را دریافت کنند.

نهایت مدیره تعاوی و سندیکای صنایع کسر و ایران

صادراتی، دارم، و نه تأسیسات کافی در تبدیل آنها به فرآوردهای قابل تکمیل داری و با دادم ایجاد کرده‌ایم.

گوجه‌فرنگی و رب محصول مثال زدنی دیگری است. طبق بررسی‌های کارشناسان مامی توائم سالی حداقل ۸۰ هزار تن رب گوجه‌فرنگی صادر کنیم و این یعنی ۴۰ میلیون دلار درآمد ارزی. صادرات رب گوجه‌فرنگی و محصولات مشابه از لحاظ اقتصادی کمترین ارزیابی، و بیشترین ارزآوری را دارد، زیرا محاسبات مشخص کرده است نیاز صنایع تبدیلی کشاورزی به ارز ده درصد از ارزی است که آنها می‌توانند با صدور محصولات گوناگون به دست آورند.

امال ما از لحاظ تولید و ضایعات گوجه‌فرنگی با وضع اسنادگیری مواجه بودیم. به دلیل فقدان برنامه کشت مذکون، سطح اختصاص یافته به کشت این محصول خیلی بیشتر از سالهای گذشته بود، از

همین رو ما بایک
فاصله عمیق بین
عرضه با تقاضا
درگیر شدیم.

زیادی محصول گوجه‌فرنگی بقداری بود که خریداران عمده حتی احوالی از بسیاری تولیدکنندگان گوجه‌فرنگی نهادندند تا چه رسد به این که محصول در حال پوسیدن ایشان را بخوردند.

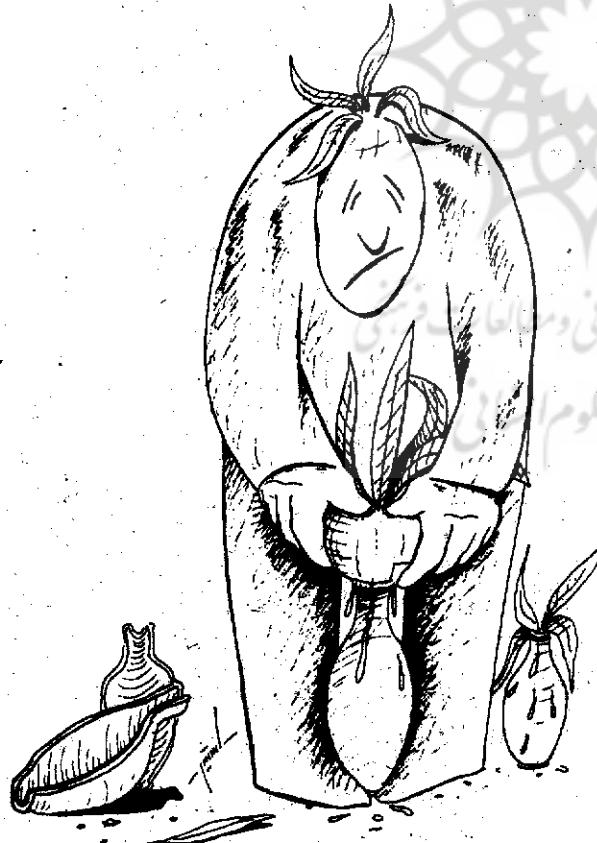
جنبه جالب توجه دیگر در همین زمینه عدم همکاری شبکه بانکی کشور با تولیدکنندگان رب گوجه‌فرنگی است. در این باره اسعاکاس سخنان شاهرخ طهیری رئیس هیأت مدیره تعاوی و سندیکای صنایع کسر و ایران تصویری شفاف را در برابر دیدگان قرار می‌دهد.

او با اشاره به ازین رفتار حدود ۲۰۰ هزار تن از محصول گوجه‌فرنگی جیرفت در اوایل

جازی در فارس نگاهی می‌اندازم: فارس با تولید ۲۸۲ میازار و ۴۰۰ تن لیموشیرین مقام اول تولید این محصول را در کشور دارد که بخش قابل توجهی از آن می‌باشد بر تیاز داخلی و قابل صدور به صورت میوه، یا آب میوه است.

فرآوانی محصول و قدان امکان صدور مازاد آن شرایطی بوجود آورده که به گفته مدیر امور باهی سازمان کشاورزی فارس در حالی که هر کیلوگرم لیموشیرین در بازار خداقل ۸۰۰ ریال عرضه می‌شود باعدهاران فارس فقط ۱۷۰ ریال از این مبلغ را تعییب می‌برند. محصول فراوان است، امکانی برای صادرات، یا کارخانه‌ای برای تهیه کنسانتره میوه وجود ندارد، لذا با غذار یا پایه هر قیمتی را که دلalan پیشنهاد کردد پذیرد، یا شاهد فاسد شدن حاصل یک سال زحمت و سرمایه گذاری خود باشد.

همین شرایط در مورد تولیدکنندگان سایر محصولات باعی، و از جمله انواع دیگر مرکبات کسانیش صادق است. ماباغات وسیعی را به عمل آوری گریب فروت و کیوی اختصاص داده‌ایم، اما برای صدور مازاد این محصولات نه برنامه

در زمینه محصولات دیگری نظری سیر، خیارشور و محصولات کنسروی نظری شود فرنگی، خوراک لوبیا و... ما از توانمندیهای صادراتی بسیار خوبی برخورداریم، اما قادر به استفاده از آنها نیستیم.

بسیاری از محصولات باقی، صیفی و سبزیجات ایران از لحاظ کیفی (عطر، طعم، رنگ و...) جزو بهترین‌ها هستند. اگر امکانات لازم برای فرآوری، بسته‌بندی و صدور آنها داشته باشیم، بازارهای متعددی با انتیاق خریدارشان

رب[را از وزارت صنایع گرفت و ارز مربوطه را نیز گشاپش کرد ولی بخطاطر عدم تخصیص اختیار موقبه[ه]وارد کردند این دستگاهها نشد. وزارت صنایع ارز مورده نیاز برای خرید این دستگاهها را در پیشترین زمان تخصیص داد و بخطاطر ناتوانی اتحادیه در تأمین نقدینگی، ارز تخصیصی به وزارت صنایع عوتد داده شد.^{۱۱}

از وابستگی تا صادرات

در آغاز این گزارش ماجراهی ناکام

مانند طرح صدور ماهی‌های حرام

گشت از دریاهای جنوبی کشورمان را شرح دادیم. بر آن ماجرا باید این نکته را هم بیفرانیم که ما در پرداخت

از ذخایر آبریان کشور برای تأمین نیازهای داخلی و صدور مازاد آن ضعف و عقب‌ماندگی زیاد داریم. ما

می‌توانیم صدھا هوارتن بر ظرفیت پرداخت از این منابع بیفرانیم بدون آنکه به اصل ذخایر ماهی‌ها و سایر آبریان دریاهای شمال و جنوب کشورمان صدمه وارد شود.

خواهند بود.

نکته دیگری را هم از زبان شاهرخ ظهیری

پسوند تا دامنکم توجهی به گسترش صنایع تبدیلی،

و عقب‌ماندگی خودمان را در این زمینه بهتر درک

کنیم؛ می‌گویید:

«این اتحادیه که حدود ۲۰۰ واحد تولیدکننده

صنایع غذائی تحت پوشش دارد سال گذشته مجوز

نام:
پسر:

TOFFEE

Ata

تافی آتام

زندگی را سیرد می‌کنی

جدید

با ترکیبات غذائی

- شکر

- شیر

محصولات

نشانی: تهران، خیابان امام خمینی،

تلفن: ۷۸

نشانی کارخانه: تهران، جاده قدیم قم، باقرشهر (باقرآباد)

تلفن: ۵۲۰۱۱۸۸ - ۵۲۰۲۲۱۲

به مدیریت: اسدالله لمیدی نژاد

افتتاحی

عملکرده‌مان چنان است که میزان صادرات قالی و خرما و محصولات صادراتی سنتی مان افت می‌کند. از جبر اجتناب‌ناپذیر صادرات غیرتفنی سخن می‌گویند، اما از دادن تحدیف اعتبر برای گسترش و نوسازی صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی و دامی، و استفاده بهینه از همین ظرفیت‌های موجود طفره می‌رویم. حتی نمی‌کوشیم مقررات دست و پاگیری را که فعالیت دست در کاران تولید و صادرات این مواد را کند می‌کند، از سر راه برداریم.

ناگفته نبماند در توجه به صنایع تبدیلی دو جنبه را باید در صدر اولویت‌ها قرار دهیم. اول جلوگیری از ضایعات

محصولات مختلف کشاورزی باقی و دامی، و دوم کسب سهم واقعی ایران در بازارهای جهانی این محصولات.

وارد جزئیات این موضوع که ایجاد و توسعه صنایع تبدیلی علاوه بر همه مزایای گفته و ناگفته، به

جاگزین کردن شیر مادر در تغذیه نوزادان بود، و دیگری همت برای افزایش تولید شیرخشک در داخل.

زمانی بود که کسی باور نداشت ما پتوانیم خذای کودک را در داخل تولید کنیم. چنین پنداشته من شد که ما باید حالا حالا

صرف‌کننده تولیدات پیچیده کارخانه‌های نظیر نستله و ملوبای باشیم. اما یک کارخانه خذای کودک را راه‌اندازی کردیم و به وابستگی خودمان در این مورد پایان دادیم. توسعه این صنایع من تواند ما را در ردیف صادرکنندگان این محصول هم قرار دهد.

نمونه‌هایی که ذکر شد و نشان‌دهنده معرفیت‌های ما بوده فقط به بخشی از امکانات و توانمندیهای کشورمان محدود می‌شود. در خیلی دیگر از زمینه‌ها ما دارای توانمندیهای ناشناخته و یا استفاده نشده هستیم.

ما در مورد رهائی از اقتصاد تک محصولی و وابسته به صدور نفت بیشتر حرف می‌زنیم و کمتر عمل می‌کنیم. مشتاقانه از لردم افزایش صادرات غیرتفنی سخن می‌گویند اما

برداشت کامل و مستقیم از ذخایر آبریان علاوه بر این که نیازهای ما به بروتین حیوانی را مرتفع می‌کند، بلکه علاوه بر بوجود آوردن امکانات برای صدور محصولات دریانی متعدد، این شناس راهم در اختیارمان می‌گذارد که از خروج بیانی زیادی ارز برای وارد کردن بود راهی با هدف تأمین خوراک دام و طیور جلوگیری کنیم.

طبق آمارها مابه منصرف فراتر از ۱۵ تن پودر ماهی در دامداری‌ها و مرغداری‌ها نیازمندیم، و قسمت اعظم آن راه از خارج وارد می‌کنیم. این در حالی است که ثابت شده ذخایر نوعی ماهی که برای تبدیل به غذای دام و طیور بسیار هم مناسب است و «میکوتوفیده» نام دارد فقط در دریای عمان بیش از دو میلیون تن است.

یک مورد دیگر... ظاهراً ما محکوم به وارد کردن کمیود تولید ماده‌لبنی هستیم. اما با حركتهایی که در چند سال اخیر انجام شد دیدیم که می‌توانیم خود را از این جبر رها سازیم. نتایج به دست آمده در دو زمینه نشان داد که اگر بخواهیم می‌توانیم علاوه بر قطع روابستگی، جزو صادرکنندگان هم درآییم.

یک مورد به واردات پنیر مربوط می‌شود. تا همین عکس دو سال پیش مجبور بودیم هر سال هزاران تن پنیر وارد کنیم، اما با احداث چند واحد صنعتی تولید پنیر در مناطق مستعد، امسال، و در شرایطی که این گزارش نوشته می‌شود، صحبت از این است که مقداری از مازاد تولید این ماده غذائی به خارج صادر شود. خواستم، همت کردیم و موقع شدیم.

ما هنوز ناگزیر از واردات کره هستیم. اما می‌توانیم روند این روابستگی را معکوس کنیم و صادرکننده کره هم باشیم، هنوز مقدار بسیاری از شیر تولیدی در دامداری‌های پراکنده کشور به روش علمی و اقتصادی جمع آوری و فرآوری نمی‌شود، دامداریها از این وضع شکوه و شکایت دارند و بعضی از آنها نگران ورشكست شدن خود هستند. اگر همچنانکه در مورد پنیر عمل شد، واحدهای تبدیل شیر این دامداریها به قرار اورده‌های مختلف لبی ایجاد شود، بی‌ترتید روابستگی‌های مایه اقلامی نظری کره از بین خواهد رفت (با کمتر خواهد شد)، و در برخی موارد حتی مازاد تولید در مقایسه با صرف داخلی هم خواهیم داشت. تا همین اواخر ما یکی از کشورهای عمده واردکننده شیر خشک بودیم، اما با اجرای دو برنامه هوازی توانستیم نیاز به واردات شیر خشک را به حداقل برسانیم. یکی از این برنامه‌ها کوشش برای

تله بازار

سیستم تجارت از راه دور بر روی شبکه اطلاع رسانی ندارایانه

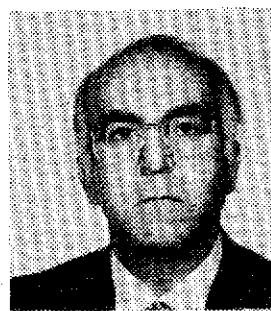
تله بازار، بازاری به وسعت همه ایران
دسترسی آنی به حجم عظیم اطلاعات
بازرگانی به زبان فارسی
ثبت رایگان اطلاعات

تلفن: ۰۵۷۳۴۶۵، ۰۵۷۳۴۵۳
فاکس: ۰۷۹۸۴۷

اقتصادی

منزله کوششی است برای ایجاد اشتغال و کاستن از بحران بیکاری در کشورمان نمی‌شویم، اما باز دیگر بر این نکته تأکید می‌کیم که یکی از کارسازترین و مؤثرترین ابزارهای ما برای افزایش حجم صادرات غیرنفتی، توجه به صدور مواد کشاورزی و غذائی و خصوصاً تولیدات فرآوری شده است.

متاسفانه هم در زمینه صادرات این مواد کمبودهای فراوان داریم و هم صنایع تبدیلی ما درگیر مشکلات فراوانی هستند. در زمینه وضعیت کنونی صنایع تبدیلی کشور و راه کارهایی که می‌تواند این صنایع را به شکوفانی برساند شاهرخ ظهیری چنین نظر داده است.

سهم حقیر بسته‌بندی!

نمی‌توان از صادرات محصولات کشاورزی و مواد غذائی حرف زد و به نقش تعیین‌کننده بسته‌بندی این مواد و محصولات اشاره نکرد.

بازار جهانی در مورد محصولات کشاورزی و مواد غذائی، علاوه بر توجه به کیفیت، و رعایت نکات بهداشتی در تهیه این مواد و عاری بودن آنها از مواد زیستانی، افزودنی‌های غیرمجاز و سنتوم کشاورزی و مواد پرتوزا، درباره نوع بسته‌بندی آنها هم قضاوتی سخت‌گیرانه دارد.

متاسفانه اگر در صنایع تبدیلی ما نکات مثبتی قابل روایی پاشه، اما باید اذعان کرد در امر بسته‌بندی حرفی جدی برای گفتن نداریم.

آنایی بهروز فروتن مسئول مرکز تحقیقات صنایع غذائی و رئیس هیأت مدیره

صنایع غذائی بهروز در این باره نظریاتی قابل تعمق دارد که ذیلاً آنها را مژوی می‌کنیم:

- مهم‌ترین بخش صنایع

در طول برنامه‌های اول و دوم اقتصادی، در بخش صنعت، سرمایه‌گذاریهای سنگینی در زمینه تولید کوچه‌فرنگی و میوه‌های سردرختی، انعام گرفت. ولی نکته مهم این است که هم تولیدکننده و هم صاحبان صنایع باید به وضعیت بازار اطمینان داشته باشند، چون در مورد تولیدات صنعتی موضوع عرضه و تقاضا، حاکم است. اگر مقدار مواد خام در بازار در سطحی پایین باشد و تقاضا برای این ماده بیشتر باشد، کشاورز می‌تواند با نرخ بسیار خوبی محصولش را به فروش برساند. ولی اگر این جریان معکوس باشد، برای کشاورز، تولید محصول، توجیه اقتصادی ندارد، چون اگر کارخانه با این نکات مثبتی قابل روایی پاشه، اما باید اذعان کرد از کشاورز نمی‌خرد و بدین ترتیب ضایعات جبران ناپذیری به فرآورده‌ها وارد می‌شود.

بنابراین تنها راه علاج، به وجود آوردن بازارهای

صرف مزاد بر نیاز داخل و مطرح شدن صادرات

است.

وی یادآور می‌شود:

تعدادی از صادرکنندگان بسیار عجولانه وارد بازارهای صادراتی شدند و جنس مرغوب و با ارزش را با شرایط سهل و ارزان عرضه کردند، این امر شاید در مقطعی از زمان، مشکلات مالی را رفع کند اما مطمئناً آثار بسیار گسترده‌ای در این صنعت پدید

است.

«قابلیت دوام و نگهداری» محصول وابسته به بسته‌بندی است. هدف از بسته‌بندی عبارتست از حفاظت از مواد غذایی بسته‌بندی شده، کمک به توزیع کالا در فروش کالا و تسهیل در انتشار کردن و حمل و نقل.

بسته‌بندی در ایران از دو دیدگاه اهمیت ویژه دارد؛ نخست در زمینه صادرات و دیگر در زمینه کشاورزی صایعات. کل تولید محصولات کشاورزی ایران حدود ۶۰ میلیون تن در سال است که حدود ۱۵ میلیون از آن میوه و تره بار است که حدود ۷/۵ میلیون تن از آن می‌تواند به صورت بسته‌بندی به بازار عرضه شود، از این رقم تنها حدود ۷۵ هزار تن (۱ درصد) به صورت بسته‌بندی صادر می‌شود که در مجموع ارزش حاصل از آن حدود ۱۵ میلیون دلار در سال است، چراکه بیشترین حجم صادرات مواد غذایی به صورت فله و یا انواع خشکبار بوده است. مثلاً در سال ۱۳۷۰ از مبلغ ۴۶۸ میلیون دلار ارز حاصل از صادرات ۳۵۰ میلیون دلار

مجموعه‌ای از بهترین نرم افزارها

- » حسابداری
- » مدیریت مالی
- » حقوق و دستمزد
- » پرسنلی
- » انبار
- » فروش
- » اصول
- » سهام
- » عوارض شهرداری
- » تکابخاله
- » محصولات ترموفیزیکی (THERMOPRO)
- » مواد (WATER)
- » سیستم فروشگاهها (واهبر)
- » سیستم شرکتها تویلیدی (راهبر منطقه)
- » سیستم های پکارچه (TOTAL SYSTEM)
- » عملیاتی

شرکت شهرداری سیستم
۸۸۹۳۱۲۵-۸۸۹۳۳۰۷

واحدهای صنعتی گسترش یابد چراکه حل مشکل صنایع تبدیلی غذایی و به تبع آن بسته‌بندی به حمایت مالی و قانونی دولت در درجه نخست و همکاری واحدهای تولیدی در وله دوم نیاز دارد. با همکاری دولت، صفت و دانشگاه می‌توان مشکلات صنایع غذایی را منفع ساخت. اگر چنین شود به یقین می‌توان ادعا کرد که ارز حاصل از صادرات مواد غذایی می‌تواند جایگزین ذرآمد نفت باشد.

و نکته آخر...

الصادرات مواد غذایی و محصولات صنایع تبدیلی علاوه بر تحول در نحوه بسته‌بندی و تطبیق آنها با استانداردهای بین‌المللی، نیاز به یک برنامه‌بریزی همه جانبی برای بازاریابی و نظارت بر نحوه عرضه آنها در بازارهای بین‌المللی نیز دارد. اعمال نسجیده و رقابت ناسالم موجب می‌شود بعای مرفقیت، ناکامی و شکست تنصیب شود. کما این که در همین سال اخیر رقابت ناسالم صنایع تبدیلی کشاورزی، موجب افت قیمت برخی از این محصولات و سوء استفاده خریداران خارجی شده است.

مهندس «مرادی» مدیر شرکت صنایع کنسرو رضوی در مصاحبه‌ای گفته است: صادرکنندگان ایرانی در بازار اروپا بزای جلب مشتری، قیمت‌های پایین‌تر از رقبای خود را به خریداران ارائه می‌دهند. خریداران خارجی نیز با آگاهی از این رقابت ناسالم، در مقایسه با صادرکنندگان غیر ایرانی، کمترین قیمت‌های را پیشنهاد می‌کنند.

مهندنس مرادی یاد آور شد که محصولات تبدیلی کشاورزی ایرانی به خاطر شرایط اقلیمی نسبت به تولیدات مشابه برخی کشورهای عرضه کننده این محصولات در اروپا مرغوب‌تر است. قیمت کنسانتره آب سیب ایران از هر کیلوگرم ۲ مارک در سال گذشته به حدود ۱/۵ مارک در سال جاری رسیده است. مرادی پیشنهاد کرد که برای عرضه مناسب این محصولات در بازارهای خارجی، مجموعه‌ای شکل شود که انحصار صادرات تولیدات تبدیلی کشاورزی را در اختیار داشته باشد. وی همچنین اخذ ۳۰ درصد مالیات در کشورهای اروپایی از محصولات تبدیلی کشاورزی ایران و مشکل ذیگر صادرکنندگان ذکر کرد. این رقم برای لهستان ۱۲ درصد است.

۱- قلم از کتاب اولین راهنمای جامع صنایع غذایی ایران، نوشته مسعود مهاجر

اقتصادی

صرف‌کننده اشاره می‌شود:

- ۱- ابعاد و اندازه متناسب داشته باشد.
- ۲- مقدار متعارفی از کالای مصنوعی را در حد کفاایت در خود جای دهد.
- ۳- نوع و جنس مواد اولیه سازنده بسته از سلامت برخوردار باشد.
- ۴- اینکه کالا را حفظ کند.
- ۵- دفعات تغیرات فیزیکی و شیمیایی نشود.
- ۶- استفاده و بکاربریدن بسته ساده و خالی از اشکال باشد.
- ۷- انهدام بسته خالی به راحتی امکان‌پذیر باشد.
- ۸- دارای علامت اینمی و اطلاعات بازرگانی باشد.
- ۹- دارای اطلاعات ساخت و تولید باشد.
- ۱۰- رنگها و طرحهای جاذب و نافذ داشته باشد.
- ۱۱- رنگ بسته مبین و تداعی‌کننده ماهیت و کیفیت کالا باشد.
- ۱۲- وضعیت ظاهری بسته، القاء کننده نیاز باشد.
- ۱۳- در عین خاموشی گویا و دعوت‌کننده به خرید باشد.
- ۱۴- اطلاع رسانی به قصد متقاعد کردن صرف‌کننده به خرید آن در حد أعلى دقت و ظرافت باشد.

۱۵- به کمک آن بتوان تحقیقات بازاریابی انجام داد.

۱۶- به کمک آن بتوان روشهای فروش را مکانیزه کرد.

۱۷- باز فرهنگی داشته باشد.

۱۸- بسته خالی به عنوان عامل یادآور ایفای نقش کند.

۱۹- با برخورداری از نظافت سلامت کامل درون خود را القاء نماید.

۲۰- کالای مطروف خود را به بهترین وجه معرفی نماید.

۲۱- در بیننده ایجاد اعتماد کند.

۲۲- ارزش ذاتی کالا بیفزاید.

۲۳- دارای تعادل پایدار باشد و به آسانی واژگون شود.

۲۴- محلی برای نصب برجسب قیمت روی آن در نظر گرفته شده باشد.

۲۵- ضریب و فشار را به داخل بسته انتقال ندهد.

۲۶- شکل ظاهری آن دارای قابلیت استفاده تبلیغاتی باشد.

۲۷- تاریخ ساخت، تاریخ انقضا، شماره پروانه ساخت و شماره بروانه بهداشتی روی بسته قید شود.

از آنچه گفته شد می‌توان به اختصار چنین نتیجه گیری کرد: باید تأسیس مراکز تحقیق و توسعه در

آن مربوط به صدور انواع خشکبار می‌شود.

با شوچه به ارزش افزوده بالای محصولات کشاورزی سهم محصولات بسته‌بندی شده واقعاً بسیار ناچیز است. برخی از کارشناسان توان میزان ارز حاصل از صادرات مواد غذایی را تا ۵ میلیارد دلار ارزیابی می‌کنند. علت این تفاوت فاحش در تولید و صدور تنها به مشکل بسته‌بندی مربوط می‌شود. حل مشکل بسته‌بندی و فرآوری می‌تواند در کاهش ضایعات محصولات کشاورزی سهمی مؤثر باشد.

حل مشکل بسته‌بندی در ایران یک عزم ملی می‌طلبد. مؤسسات ذیربیط در این زمینه به ویژه مؤسسه استاندارد با همکاری بخش خصوصی می‌توانند از حجم مشکلات بسته‌بندی بکاهند. لازم است دولت از ضعف بسته‌بندی به شکل مناسب پشتیبانی کند و صاحبان این صنایع را با اعطای خرید دستگاههای جدید و مرمت کارخانجات فرموده تشویق و ترغیب کند. می‌توان میزان مشخصی از ارز حاصل از صادرات مواد غذایی را برای مدت معینی به خرید و سایل بسته‌بندی و اقلام مورد نیاز این صنعت اختصاص داد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تا کنون بیش از صدها عنوان استاندار جهت بسته‌بندی کالاهای مختلف صنعتی، غذایی، مصرفی و فاسد شدنی تدوین کرده است و در حال حاضر مركزی به نام مركز بسته‌بندی کالای ایران در قالب یک طرح بهبود کیفیت محصولات کشاورزی صادراتی، ایجاد کرده است که دارای چند آزمایشگاه مجهز از جمله آزمایشگاههای قسمطه های فلزی، آزمایشگاه بسته‌بندی پلاستیکی، آزمایشگاه بسته‌بندیهای بزرگ حمل و نقل (بسته‌بندیهای ترانزیتی) و آزمایشگاه بسته‌های کاغذی و مقواپی است.

در اینجا لازم است نکاتی چند را مورد تأکید قرار داد: توجه به مواد اولیه مورد نیاز در صنایع بسته‌بندی، کیفیت آنها، نوسازی و تکمیل ماشین‌آلات بسته‌بندی، آموزش نیروی انسانی شاغل در این بخش از صنعت، بازنگری به امور طراحی بسته از نظر مهندسی، همچنین ایفای وظایف بسته از نظر حفاظت و ایمنی و مبالغه‌ای پیامرسانی و ارتباطات است که مجموعاً می‌تواند باعث موفقیت یا شکست یک کالا در عرصه رقابت با کالاهای مشابه داخلی و خارجی گردد. گفتن این نکته نیز ضروری است: چنانچه بسته‌بندی یک محصول مطابق استاندارد نباشد ضرر و ضایعات حاصل از آن مضاعف است چراکه هزینه‌های فرآوری (بانتند هزینه‌های نیروی کار و مواد اولیه بسته‌بندی) به ارزش محصول از دست رفته اضافه می‌شود. در انتها به برخی از مشخصات بسته‌بندیهای